

# Spis treści

od str. 105 do 228

|                                                                             |    |
|-----------------------------------------------------------------------------|----|
| Wstęp . . . . .                                                             | 13 |
| I. Epoka wspólnoty pierwotnej . . . . .                                     | 15 |
| 1. Pierwsi ludzie nad górną Odrą . . . . .                                  | 16 |
| 2. Życie pierwszych gromad ludzkich na Śląsku . . . . .                     | 17 |
| 3. Paleolityczne stanowiska na Górnym Śląsku . . . . .                      | 18 |
| 4. Okres neolitu na Śląsku . . . . .                                        | 19 |
| 5. Wczesne osadnictwo na Śląsku Opolskim . . . . .                          | 20 |
| 6. Jak pracował śląski kowal w okresie halsztackim? . . . . .               | 21 |
| 7. Pochodzenie nazwy Śląsk . . . . .                                        | 22 |
| 8. Najstarsza wzmianka źródłowa o Opolszczyźnie z IX wieku . . . . .        | 23 |
| 9. Czym było opole? . . . . .                                               | 23 |
| II. Epoka feudalizmu . . . . .                                              | 24 |
| A. Okres wczesnofeudalny od VII do połowy XII wieku . . . . .               | 24 |
| 10. Odkrycie wczesnośredniowiecznego Opola . . . . .                        | 25 |
| 11. Charakter osady na Ostrówku . . . . .                                   | 26 |
| 12. Dlaczego osada na Ostrówku straciła swoje znaczenie? . . . . .          | 28 |
| 13. Jakie obowiązki ciążyły na ludności w wiekach X—XII? . . . . .          | 29 |
| 14. Najdawniejsze szlaki handlowe na Opolszczyźnie . . . . .                | 30 |
| B. Okres gospodarki czynszowej od połowy XII do połowy XV wieku . . . . .   | 30 |
| 15. Lokacja Opola . . . . .                                                 | 34 |
| 16. Skład klasowy ludności miejskiej Opola w wiekach XIII—XV . . . . .      | 35 |
| 17. Przepisy dla rzemieślników śląskich w XIV wieku . . . . .               | 35 |
| 18. Lokacja miast na Opolszczyźnie na prawie niemieckim . . . . .           | 36 |
| 19. Lokacja wsi na Opolszczyźnie . . . . .                                  | 37 |
| 20. Ludność archidiakonatu opolskiego na przełomie XIV i XV wieku . . . . . | 37 |
| 21. Najazd tatarski w 1241 roku . . . . .                                   | 38 |
| 22. Opolanie w bitwie pod Grunwaldem . . . . .                              | 39 |
| 23. Husyci na Opolszczyźnie . . . . .                                       | 40 |
| 24. Jędrzej Gałka w Głogówku . . . . .                                      | 41 |
| 25. Opolscy uczeni na uniwersytecie krakowskim w XV wieku . . . . .         | 41 |



|                                                          |    |
|----------------------------------------------------------|----|
| 26. Herby ziemi opolskiej i miasta Opola . . . . .       | 44 |
| 27. Kaplica Piastowska w Opolu . . . . .                 | 45 |
| 28. „Katalog magii” Rudolfa z Rud Raciborskich . . . . . | 45 |

### C. Okres gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej od II połowy XV do połowy XVIII wieku . . . . .

|                                                                                               |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 29. Rozwój folwarków na Śląsku . . . . .                                                      | 49 |
| 30. Handel na Opolszczyźnie w wiekach XVI—XVII . . . . .                                      | 49 |
| 31. Na czym polegała zależność feudalna mieszczan opolskich od księcia w XVI wieku? . . . . . | 50 |
| 32. Poddaństwo chłopów górnośląskich . . . . .                                                | 51 |
| 33. Handel chłopami na Śląsku . . . . .                                                       | 52 |
| 34. Walka chłopów przeciw wyzyskowi . . . . .                                                 | 52 |
| 35. Powstanie czeladników w Nysie w 1616 roku . . . . .                                       | 53 |
| 36. Reformacja w Opolu . . . . .                                                              | 54 |
| 37. Dlaczego reformacja na Opolszczyźnie słabo się rozwijała? . . . . .                       | 55 |
| 38. Śląscy arianie . . . . .                                                                  | 55 |
| 39. Zniszczenia wojenne w okresie wojny trzydziestoletniej . . . . .                          | 56 |
| 40. Jan III Sobieski w Raciborzu . . . . .                                                    | 57 |
| 41. Pierwszy geograficzno-historyczny opis Śląska . . . . .                                   | 58 |
| 42. Polskie szkoły w wiekach XVI—XVIII . . . . .                                              | 58 |
| 43. Brzeskie gimnazjum w XVI wieku . . . . .                                                  | 59 |
| 44. „Śląski Rej” . . . . .                                                                    | 60 |
| 45. Kancjonał brzeski . . . . .                                                               | 61 |
| 46. Palenie „czarownic” . . . . .                                                             | 61 |

### III. Kształtowanie się elementów kapitalizmu od połowy XVIII do połowy XIX wieku . . . . .

|                                                                                             |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 47. Opanowanie Śląska przez Prusy . . . . .                                                 | 66 |
| 48. Chłopi opolscy wobec panowania pruskiego . . . . .                                      | 66 |
| 49. Próby germanizacyjne Fryderyka II . . . . .                                             | 67 |
| 50. Niemiecki głos przeciw germanizacji . . . . .                                           | 68 |
| 51. Ludność Opolszczyzny w 1787 roku . . . . .                                              | 69 |
| 52. Jak założono hutę „Małapanew” w Ozimku? . . . . .                                       | 69 |
| 53. Okrucieństwa panów wobec chłopów . . . . .                                              | 70 |
| 54. Tłumienie oporu chłopskiego . . . . .                                                   | 71 |
| 55. Walki chłopów przeciw pańszczyźnie . . . . .                                            | 72 |
| 56. Marek z Jemielnicy . . . . .                                                            | 72 |
| 57. Zniesienie poddaństwa osobistego . . . . .                                              | 73 |
| 58. Edykt Fryderyka Wilhelma III z 14 IX 1811 roku w sprawie uwłaszczenia chłopów . . . . . | 74 |
| 59. Ograniczenie i zahamowanie procesu uwłaszczenia . . . . .                               | 76 |
| 60. Dalsze ograniczenie procesu uwłaszczenia . . . . .                                      | 76 |
| 61. Rezultaty uwłaszczenia chłopów do roku 1848 . . . . .                                   | 77 |
| 62. Położenie zagrodnika śląskiego w połowie XIX wieku . . . . .                            | 78 |
| 63. Mieszkanie chłopskie w połowie XIX wieku . . . . .                                      | 78 |
| 64. Śląsk w oczach polskiego szlachcica w 1820 roku . . . . .                               | 79 |
| 65. Julian Ursyn Niemcewicz na Śląsku (1821) . . . . .                                      | 80 |
| 66. Opole w roku 1830 . . . . .                                                             | 81 |
| 67. Echa powstania listopadowego . . . . .                                                  | 81 |
| 68. Wincenty Pol na Opolszczyźnie . . . . .                                                 | 82 |
| 69. Rosyjski sławista o Opolszczyźnie . . . . .                                             | 83 |



|                                                               |    |
|---------------------------------------------------------------|----|
| 70. Józef Elsner . . . . .                                    | 84 |
| 71. Pierwsza podróż koleją . . . . .                          | 85 |
| 72. Wypędzenie franciszkanów z Góry św. Anny . . . . .        | 85 |
| 73. Germanizatorska rola duchowieństwa niemieckiego . . . . . | 86 |
| 74. Stan szkolnictwa na początku XIX wieku . . . . .          | 86 |
| 75. Sytuacja nauczyciela w I połowie XIX wieku . . . . .      | 87 |
| 76. Józef Jeziorowski . . . . .                               | 88 |
| 77. Polskie księgi cechowe w Opolu . . . . .                  | 89 |

#### IV. Epoka kapitalizmu . . . . . 90

##### A. Wiosna Ludów na Opolszczyźnie . . . . . 90

|                                                                                               |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 78. Klęska głodu na Górnym Śląsku w latach 1846—1847 . . . . .                                | 91  |
| 79. Rudolf Virchow o przyczynach nędzy na Śląsku . . . . .                                    | 92  |
| 80. Początki ruchu chłopskiego w 1848 roku . . . . .                                          | 93  |
| 81. Podstawowe żądania ludności polskiej w 1848 roku . . . . .                                | 94  |
| 82. Polska propaganda narodowa . . . . .                                                      | 95  |
| 83. Delegacje chłopów w Berlinie . . . . .                                                    | 95  |
| 84. Górnośląska odezwa wyborcza z kwietnia 1848 roku . . . . .                                | 96  |
| 85. Górnośląscy posłowie w parlamencie pruskim . . . . .                                      | 97  |
| 86. Działalność Krystiana Minkusa . . . . .                                                   | 97  |
| 87. Wilhelm Wolff o Górnym Śląsku . . . . .                                                   | 98  |
| 88. Pierwsze polskie czasopismo lokalne na Śląsku . . . . .                                   | 99  |
| 89. Powstanie chłopskie w powiecie kluczborskim . . . . .                                     | 100 |
| 90. Wprowadzenie stanu oblężenia . . . . .                                                    | 101 |
| 91. Ustawa uwłaszczeniowa z 2 III 1850 roku . . . . .                                         | 102 |
| 92. Wystąpienie polskiego posła z Opolszczyzny w parlamencie pruskim<br>w 1851 roku . . . . . | 102 |
| 93. Józef Lompa . . . . .                                                                     | 103 |

##### B. W okresie kapitalizmu przedmonopolistycznego (do 1890 roku) 103

|                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 94. Początki przemysłu cementowego na Opolszczyźnie . . . . .                     | 106 |
| 95. Rozwój przemysłu tekstylnego . . . . .                                        | 107 |
| 96. Rozwój kolei . . . . .                                                        | 103 |
| 97. Rozwarstwienie chłopstwa po uwłaszczeniu . . . . .                            | 108 |
| 98. Początki emigracji zamorskiej Opolan . . . . .                                | 109 |
| 99. Opolanie w powstaniu styczniowym . . . . .                                    | 110 |
| 100. Niemieckie świadectwa o polskości Opolszczyzny w połowie XIX wieku . . . . . | 111 |
| 101. Powstanie polskiej spółdzielczości kredytowej . . . . .                      | 111 |
| 102. Łączność Opolszczyzny z Wielkopolską . . . . .                               | 112 |
| 103. Stan polszczyzny wśród dzieci na Opolszczyźnie w 1890 roku . . . . .         | 113 |
| 104. Emanuel Kania . . . . .                                                      | 113 |
| 105. Juliusz Roger . . . . .                                                      | 114 |
| 106. Ks. Norbet Bonczyk . . . . .                                                 | 115 |
| 107. Juliusz Ligoń . . . . .                                                      | 116 |
| 108. Jan Kasproicz w Opolu i Raciborzu . . . . .                                  | 117 |
| 109. Pierwszy turysta na Opolszczyźnie . . . . .                                  | 118 |

##### C. Opolszczyzna w okresie imperializmu (lata 1890—1914). . . 119

|                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 110. Wielka własność ziemska w początkach XX wieku . . . . .                         | 120 |
| 111. Charakterystyczne cechy rozwoju rolnictwa na przełomie XIX i XX wieku . . . . . | 120 |
| 112. Zacołanie wsi górnośląskiej . . . . .                                           | 122 |
| 113. Wychodźstwo ludności z Opolszczyzny . . . . .                                   | 122 |



|                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 114. Stan ludności polskiej na przełomie XIX i XX wieku . . . . .                            | 123 |
| 115. Wyniki wyborów do parlamentu Rzeszy na przełomie XIX i XX wieku . . . . .               | 123 |
| 116. Rok 1905 na Opolszczyźnie . . . . .                                                     | 124 |
| 117. Zakaz używania języka polskiego na zgromadzeniach publicznych . . . . .                 | 125 |
| 118. Zwalczanie ruchu polskiego . . . . .                                                    | 125 |
| 119. Julian Marchlewski o polskości na Śląsku . . . . .                                      | 126 |
| 120. Róża Luksemburg na Śląsku . . . . .                                                     | 127 |
| 121. Polskie Banki Ludowe na Opolszczyźnie . . . . .                                         | 127 |
| 122. Pierwsze polskie Towarzystwa Gimnastyczne „Sokół” . . . . .                             | 128 |
| 123. Początki polskiego ruchu śpiewaczego . . . . .                                          | 129 |
| 124. Prasa polska na Opolszczyźnie . . . . .                                                 | 130 |
| 125. Życiorys Józefa Rostka . . . . .                                                        | 131 |
| 126. „Gazeta Opolska” . . . . .                                                              | 131 |
| 127. Raciborska „Strzecha” . . . . .                                                         | 132 |
| 128. Kult Mickiewicza na Śląsku . . . . .                                                    | 133 |
| 129. Konstanty Damrot . . . . .                                                              | 134 |
| 130. Jan Dzierżoń — sławny pszczelarz . . . . .                                              | 134 |
| 131. Maria Konopnicka o Dzierżoniu . . . . .                                                 | 135 |
| 132. Franciszek Wilczek . . . . .                                                            | 136 |
| 133. Germanizatorska rola niemieckiej szkoły . . . . .                                       | 137 |
| 134. Jakub Kania — działacz i pisarz ludowy . . . . .                                        | 137 |
| 135. Jan Nikodem Jaroń . . . . .                                                             | 139 |
| D. W okresie przyplitwu fali rewolucyjnej i powstań narodowych<br>(lata 1917—1921) . . . . . |     |
| 136. Wzrost nastrojów rewolucyjnych na Opolszczyźnie . . . . .                               | 141 |
| 137. Wzrost nastrojów narodowowyzwoleńczych . . . . .                                        | 142 |
| 138. Rady robotnicze i żołnierskie na Opolszczyźnie . . . . .                                | 143 |
| 139. Polskie rady ludowe . . . . .                                                           | 144 |
| 140. „Pruska sprawiedliwość” . . . . .                                                       | 145 |
| 141. Powstanie oleskie w 1919 roku . . . . .                                                 | 146 |
| 142. Położenie robotnika rolnego . . . . .                                                   | 146 |
| 143. Traktat wersalski . . . . .                                                             | 147 |
| 144. POW na Opolszczyźnie . . . . .                                                          | 148 |
| 145. Pierwsze powstanie śląskie . . . . .                                                    | 149 |
| 146. Wyniki wyborów samorządowych z 9 XI 1919 roku . . . . .                                 | 149 |
| 147. Antyrewolucyjny charakter okupacji wojskowej Górnego Śląska . . . . .                   | 150 |
| 148. Sprytny jest nasz lud . . . . .                                                         | 150 |
| 149. Ludność żąda polskiego szkolnictwa . . . . .                                            | 151 |
| 150. Drugie powstanie śląskie . . . . .                                                      | 152 |
| 151. Wspomnienia z drugiego powstania . . . . .                                              | 153 |
| 152. Rozwój POW na przełomie 1920 i 1921 roku . . . . .                                      | 154 |
| 153. Początki harcerstwa opolskiego . . . . .                                                | 155 |
| 154. Sprawa udziału emigrantów w plebiscycie . . . . .                                       | 155 |
| 155. Watykan wobec sprawy Śląska . . . . .                                                   | 156 |
| 156. Stanowisko komunistów śląskich wobec plebiscytu . . . . .                               | 157 |
| 157. Wyniki plebiscytu z 20 III 1921 roku . . . . .                                          | 158 |
| 158. Dzień plebiscytu w Opolu . . . . .                                                      | 158 |
| 159. Terror niemiecki nie znał granic . . . . .                                              | 159 |
| 160. Opolanie w trzecim powstaniu śląskim . . . . .                                          | 160 |
| 161. Powstańcy zdobywają hutę „Małapanew” . . . . .                                          | 161 |
| 162. Ślężaczki w walce . . . . .                                                             | 161 |
| 163. Specyfika walki powstańczej . . . . .                                                   | 162 |



|                                                                                    |     |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 164. W powiecie strzeleckim . . . . .                                              | 163 |
| 165. Walki pod Górą św. Anny . . . . .                                             | 164 |
| 166. Bitwa pod Zębownicami . . . . .                                               | 165 |
| 167. Podział Górnego Śląska . . . . .                                              | 165 |
| E. Opolszczyzna w okresie międzywojennym (lata 1922—1939)                          |     |
| 168. Historyczna chwila w Opolu . . . . .                                          | 168 |
| 169. Noc długich noży . . . . .                                                    | 169 |
| 170. Uchodźcy z Opolszczyzny w Polsce . . . . .                                    | 169 |
| 171. Założenie Związku Polaków w Niemczech . . . . .                               | 170 |
| 172. Skargi Związku Polaków w Niemczech . . . . .                                  | 171 |
| 173. Konwencja genewska . . . . .                                                  | 172 |
| 174. Realizacja konwencji genewskiej w zakresie szkolnictwa . . . . .              | 173 |
| 175. Na jakich podstawach prawnych Polacy rozwijali swe życie narodowe? . . . . .  | 173 |
| 176. Wzniesienie fali rewolucyjnej w 1923 roku . . . . .                           | 174 |
| 177. Świadomość narodowa wśród ludności polskiej na Opolszczyźnie . . . . .        | 175 |
| 178. Polsko-Katolicka Partia Ludowa . . . . .                                      | 176 |
| 179. Procent głosów na listy polskie w wyborach do parlamentu Rzeszy . . . . .     | 176 |
| 180. Szykanowanie Polaków w okresie wyborów . . . . .                              | 177 |
| 181. Metody zniekształcania spisu ludności . . . . .                               | 178 |
| 182. Polska spółdzielczość kredytowa w okresie międzywojennym . . . . .            | 178 |
| 183. Położenie Opolszczyzny w państwie niemieckim . . . . .                        | 179 |
| 184. Rola Opolszczyzny w III Rzeszy . . . . .                                      | 180 |
| 185. Zastój gospodarczy na Opolszczyźnie . . . . .                                 | 181 |
| 186. Rolnictwo w okresie międzywojennym . . . . .                                  | 182 |
| 187. Niemieckie inwestycje na Opolszczyźnie . . . . .                              | 182 |
| 188. Nie „Volk ohne Raum”, lecz „Raum ohne Volk” . . . . .                         | 183 |
| 189. Proces odpływu ludności . . . . .                                             | 184 |
| 190. Bezrobocie na Opolszczyźnie . . . . .                                         | 184 |
| 191. Demonstracja bezrobotnych w Opolu w 1926 roku . . . . .                       | 185 |
| 192. Opolscy komuniści współpracują z KPP . . . . .                                | 186 |
| 193. Wzrost wpływów komunistycznych na Opolszczyźnie . . . . .                     | 187 |
| 194. Represje antykomunistyczne . . . . .                                          | 187 |
| 195. Walka komunistów opolskich w okresie faszyzmu . . . . .                       | 188 |
| 196. Antyfaszystowska działalność komunistów . . . . .                             | 189 |
| 197. KPP w obronie Polaków na Opolszczyźnie . . . . .                              | 190 |
| 198. KPD bierze w obronę Polaków na Opolszczyźnie . . . . .                        | 190 |
| 199. Publiczne szkoły powszechne mniejszości polskiej . . . . .                    | 191 |
| 200. Niemieccy nauczyciele w polskich szkołach publicznych . . . . .               | 193 |
| 201. Raciborzanki w Tarnowskich Górach . . . . .                                   | 194 |
| 202. Polskie szkoły prywatne . . . . .                                             | 195 |
| 203. Polskie gimnazjum w Bytomiu . . . . .                                         | 197 |
| 204. Kształcenie polskich nauczycieli w Akademii Pedagogicznej w Bytomiu . . . . . | 199 |
| 205. Jak niszczone polskie szkoły? . . . . .                                       | 200 |
| 206. Niemieckie szykany wobec polskiej szkoły . . . . .                            | 201 |
| 207. Audycje Stanisława Ligonja . . . . .                                          | 202 |
| 208. Polscy pisarze w obronie ludności śląskiej . . . . .                          | 202 |
| 209. Chłopska przytomność umysłu . . . . .                                         | 204 |
| 210. Początki hitlerowskiego terroru . . . . .                                     | 205 |
| 211. Jak przyjęto przewrót faszystowski w Nyskiem? . . . . .                       | 205 |
| 212. Hitlerowski program rządów na Śląsku . . . . .                                | 206 |
| 213. Antypolskie ustawodawstwo w Niemczech . . . . .                               | 207 |
| 214. Niemcy usiłują nie dopuścić Polaków do nabywania ziemi . . . . .              | 208 |



|                                                                        |     |
|------------------------------------------------------------------------|-----|
| 215. Rozwój ZHP na Opolszczyźnie . . . . .                             | 209 |
| 216. Młodzież polska organizuje się . . . . .                          | 210 |
| 217. Młodzież opolska w walce . . . . .                                | 210 |
| 218. Organizacje śląskich akademików . . . . .                         | 211 |
| 219. Ks. Jan Melz w walce z germanizacją . . . . .                     | 212 |
| 220. Ks. Karol Koziółek w walce o polskość . . . . .                   | 213 |
| 221. Watykan odmawia pomocy Polakom . . . . .                          | 214 |
| 222. Działalność Polskiego Uniwersytetu Ludowego . . . . .             | 214 |
| 223. Napad na artystów polskich w Opolu . . . . .                      | 215 |
| 224. „Nowiny Codzienne” . . . . .                                      | 216 |
| 225. „Prawdy Polaków” . . . . .                                        | 217 |
| 226. Jak Niemcy oceniali siłę ruchu polskiego w Niemczech? . . . . .   | 218 |
| 227. Wygaśnięcie konwencji genewskiej w 1937 roku . . . . .            | 219 |
| 228. Związek Polskich Kół Śpiewaczych . . . . .                        | 220 |
| 229. Tajne statystyki niemieckie o używaniu języka polskiego . . . . . | 220 |
| 230. Niemczenie nazw miejscowości . . . . .                            | 221 |
| 231. Deklaracja mniejszościowa z 5 listopada 1937 roku . . . . .       | 222 |
| 232. Wydalenie Arki Bożka ze Śląska . . . . .                          | 222 |

#### F. Podczas II wojny światowej

|                                                                                    |     |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 233. Niemcy organizują Freikorps . . . . .                                         | 224 |
| 234. Likwidacja polskiego stanu posiadania . . . . .                               | 225 |
| 235. Walka z polskością w okresie II wojny światowej . . . . .                     | 227 |
| 236. Używanie języka polskiego . . . . .                                           | 228 |
| 237. Plany wysiedlenia działaczy polskich . . . . .                                | 229 |
| 238. Obozy hitlerowskie na Opolszczyźnie . . . . .                                 | 230 |
| 239. Polscy robotnicy na Opolszczyźnie . . . . .                                   | 232 |
| 240. Ruch oporu na Opolszczyźnie . . . . .                                         | 232 |
| 241. Ruch oporu Opolan w Buchenwaldzie . . . . .                                   | 233 |
| 242. Walka Arki Bożka na emigracji o przyłączenie Opolszczyzny do Polski . . . . . | 234 |
| 243. Przygotowanie kadr nauczycieli . . . . .                                      | 234 |
| 244. Niski poziom szkolnictwa podczas wojny . . . . .                              | 235 |
| 245. Rozwój koncepcji PPR w sprawie zachodnich granic Polski . . . . .             | 236 |
| 246. Uchwały konferencji poczdamskiej w sprawie zachodnich granic Polski . . . . . | 237 |

#### V. Epoka socjalizmu. Opolszczyzna w Polsce Ludowej

|                                                                                    |     |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 247. Daty wyzwolenia miast na Opolszczyźnie w 1945 roku . . . . .                  | 240 |
| 248. Wyzwolenie Opola . . . . .                                                    | 240 |
| 249. Bohaterski czyn Mikołaja Rigaczina . . . . .                                  | 241 |
| 250. Wyzwolenie Raciborza . . . . .                                                | 242 |
| 251. Zniszczenia wojenne na Śląsku Opolskim . . . . .                              | 243 |
| 252. Władze polskie przejmują Opolszczyznę . . . . .                               | 244 |
| 253. Pierwsza grupa operacyjna w Opolu . . . . .                                   | 244 |
| 254. Zaczątki administracji polskiej w Opolu . . . . .                             | 245 |
| 255. Początki działalności PPR na Opolszczyźnie w 1945 roku . . . . .              | 246 |
| 256. Problem weryfikacji ludności . . . . .                                        | 247 |
| 257. Referendum na Opolszczyźnie . . . . .                                         | 248 |
| 258. Walka z wrogiem i reakcją . . . . .                                           | 249 |
| 259. Reforma rolna . . . . .                                                       | 249 |
| 260. Pochodzenie osadników przybyłych na Opolszczyznę w latach 1945—1950 . . . . . | 250 |
| 261. Skład regionalny ludności województwa opolskiego w 1950 roku . . . . .        | 251 |
| 262. Zadania planu sześcioletniego dla Opolszczyzny . . . . .                      | 251 |

|                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------|-----|
| 263. Stabilizacja ludnościowa na Opolszczyźnie . . . . .         | 252 |
| 264. Rola małżeństw mieszanych w społecznej integracji . . . . . | 253 |
| 265. Jak powstała WSP w Opolu? . . . . .                         | 253 |
| 266. Rozwój przemysłu na Opolszczyźnie . . . . .                 | 254 |
| 267. Udział Opolszczyzny w produkcji kraju . . . . .             | 255 |
| 268. Przemysł chemiczny na Opolszczyźnie . . . . .               | 256 |
| 269. Opolskie cementownie . . . . .                              | 256 |
| 270. Postęp w rolnictwie Opolszczyzny . . . . .                  | 257 |
| 271. Jak gospodarują PGR-y na Opolszczyźnie? . . . . .           | 258 |
| 272. Osiągnięcia opolskich spółdzielni produkcyjnych . . . . .   | 259 |
| 273. Wyż demograficzny na Opolszczyźnie . . . . .                | 260 |
| 274. Program wyborczy WK FJN z 1961 roku . . . . .               | 260 |
| 275. Program wyborczy WK FJN z 1965 roku . . . . .               | 261 |
| 276. Posłowie opolscy w sejmie . . . . .                         | 262 |